

СТАН І ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ І АУДИТУ АКТИВІВ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

ГОНЧАРУК Світлана Марківна

доцент, кандидат економічних наук

доцент кафедри обліку аналізу та контролю

Львівського національного університету імені Івана Франка

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3666-906X>

ХМИЗОВЕЦЬ Васирина Володимирівна

здобувач освітнього рівня «магістр»

Львівського національного університету імені Івана Франка

Анотація. У статті розглядаються економічний стан підприємств в умовах євроінтеграції та шляхи вдосконалення обліку і аудиту активів на підприємстві. Проаналізовано проблеми відповідності українських облікових та аудиторських стандартів європейським вимогам, запропоновано практичні рекомендації для підвищення ефективності обліку та аудиту, а також впровадження сучасних інформаційних систем на підприємствах.

Ключові слова: економічний стан, облік активів, аудит активів, євроінтеграція, облікові стандарти, аудиторські стандарти, вдосконалення обліку, вдосконалення аудиту, інформаційні системи.

Постановка проблеми. В умовах євроінтеграції України виникає нагальна потреба в адаптації національної системи обліку та аудиту до європейських стандартів, що є важливим етапом у забезпеченні прозорості та надійності фінансової звітності підприємств. Проте, значна частина українських підприємств стикається з численними проблемами, що перешкоджають ефективній інтеграції цих стандартів у їхню облікову та аудиторську практику. Серед основних проблем слід виділити відсутність належної відповідності національних облікових стандартів сучасним вимогам ЄС, що призводить до труднощів у відображенні реального

фінансового стану підприємств. Це, в свою чергу, створює ризики для інвесторів та інших зацікавлених сторін, які покладаються на фінансову інформацію для прийняття управлінських рішень.

Недостатній рівень підготовки та кваліфікації бухгалтерського та аудиторського персоналу, що ускладнює процес проведення аудиту активів у відповідності до міжнародних стандартів. Відсутність чітко розроблених методик та процедур аудиту, які б відповідали європейським вимогам, обмежує можливості підприємств щодо забезпечення належного контролю за активами та їх ефективного використання.

Підприємства стикаються з викликами на шляху впровадження сучасних інформаційних систем, які б забезпечували автоматизацію процесів обліку та аудиту, а також інтеграцію цих систем з європейськими платформами для обміну фінансовою інформацією. Таким чином, існує нагальна потреба у вдосконаленні національної системи обліку та аудиту, що включає оновлення облікових стандартів, підвищення кваліфікації спеціалістів, а також впровадження сучасних інформаційних технологій. Це дозволить підприємствам успішно інтегруватися в європейський економічний простір, підвищити прозорість та надійність своєї фінансової звітності, а також забезпечити відповідність міжнародним вимогам.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Вивчення питання вдосконалення обліку та аудиту активів підприємств в умовах євроінтеграції є предметом численних досліджень вітчизняних та зарубіжних науковців. Значний внесок у розробку теоретичних та практичних аспектів зробили Липко Н. М., [1] яка детально розглянула проблему дисконтів у підготовці та презентації фінансової звітності під час переходу на міжнародні стандарти (МСФЗ), зокрема в українській практиці, підкреслюючи виклики, з якими стикаються підприємства в умовах євроінтеграції.

Інші дослідження, зокрема роботи Панченка Г. В. [2] та Сімутіної Я. В. [5] зосереджені на державному регулюванні та викликах, які виникають у різних сферах економіки та права в контексті інтеграції до ЄС. Це включає впровадження білінгвального навчання, а також адаптацію трудового законодавства до європейських

стандартів, що також має значний вплив на облік та аудит активів підприємств.

Особливий інтерес становлять роботи Пшика Б. І., [4] присвячені розвитку безготівкових розрахунків у контексті цифрової економіки, що відкриває нові можливості та водночас створює виклики для аудиту фінансових операцій, пов'язаних з активами підприємств. Крім того, дослідження Чернікової І. Б., Кузнецової С. О. та Кирильєвої Л. О. [7] розкривають роль міжнародних стандартів фінансової звітності в глобальних інтеграційних процесах, підкреслюючи важливість їх впровадження для підвищення прозорості та надійності фінансової інформації в умовах євроінтеграції.

Таким чином, на основі аналізу сучасних досліджень можна стверджувати, що інтеграція української економіки в європейський простір вимагає суттєвих змін у підходах до обліку та аудиту активів підприємств, що, у свою чергу, підвищує актуальність вивчення цієї теми.

Мета статті. Метою цієї статті є дослідження економічного стану підприємств в умовах євроінтеграції та визначення шляхів вдосконалення обліку і аудиту їхніх активів з урахуванням міжнародних стандартів.

Виклад основних результатів. Процес інтеграції України в Європейський Союз передбачає не лише гармонізацію законодавства, але й модернізацію усіх сфер економічної діяльності, включаючи облік та аудит.

Євроінтеграція вимагає від українських підприємств високого рівня прозорості та надійності фінансової звітності, що можливо лише за умов застосування міжнародних стандартів обліку та аудиту. Наразі більшість українських підприємств стикаються з

численними викликами, пов'язаними з необхідністю впровадження нових облікових стандартів, що відображають реальний фінансовий стан підприємства, а також з необхідністю забезпечення належного контролю за активами [2]. Крім того, глобалізація та інтеграція економік потребують від підприємств здатності відповідати міжнародним вимогам і забезпечувати ефективну взаємодію з європейськими партнерами. У цьому контексті, вдосконалення обліку та аудиту активів є ключовим фактором підвищення конкурентоспроможності українських підприємств на міжнародному ринку.

Євроінтеграція відкриває перед українськими підприємствами нові можливості, але водночас створює численні виклики, пов'язані з необхідністю адаптації до нових умов та стандартів, що регулюють діяльність на європейському ринку. Важливо відзначити, що процес євроінтеграції сприяє поступовому зростанню економіки завдяки відкриттю нових ринків для українських підприємств. Проте, структурні зміни, що супроводжують цей процес, вимагають від підприємств гнучкості та здатності до швидкої адаптації. Перехід до більш конкурентного середовища змушує українські підприємства відповідати високим стандартам якості продукції та послуг, що є обов'язковою умовою для виходу на європейські ринки.

Фінансові виклики також стають дедалі відчутнішими, адже багато підприємств стикаються з проблемами недостатнього фінансування, що обмежує їх можливості щодо модернізації виробництва та впровадження інновацій. В умовах євроінтеграції доступ до фінансових ресурсів стає критично важливим для

забезпечення конкурентоспроможності. Це підкреслює зростаючу потребу в залученні зовнішніх інвестицій, однак інвестори вимагають високої прозорості та надійності фінансової звітності, що, у свою чергу, вимагає вдосконалення облікової та аудиторської систем.

Вплив європейських стандартів та вимог є ще одним важливим аспектом. Європейські стандарти обліку та аудиту значно відрізняються від традиційних українських підходів, що вимагає суттєвої адаптації як на рівні законодавства, так і на рівні окремих підприємств. Цей процес є складним і потребує багато ресурсів, але необхідним для успішної інтеграції. Підприємства повинні впроваджувати нові стандарти обліку, що вимагає підвищення кваліфікації персоналу та модернізації систем управління, без яких адаптація до європейських вимог неможлива.

Окремо слід зазначити, що євроінтеграція стимулює підприємства до впровадження інновацій та цифрових технологій, що є необхідним для підвищення їх ефективності та конкурентоспроможності. Проте, багато підприємств ще не готові до масової цифровізації через брак фінансування та кваліфікованих кадрів, що створює додаткові труднощі.

Незважаючи на значні виклики, євроінтеграція відкриває перед українськими підприємствами численні можливості для розвитку. Впровадження європейських стандартів та модернізація облікових і аудиторських систем можуть стати ключовими факторами підвищення конкурентоспроможності на міжнародних ринках. Підприємства, які успішно адаптуються до нових умов, отримують можливість значно

розширити свою присутність на європейському ринку, залучити іноземні інвестиції та забезпечити стабільне економічне зростання. Водночас, підтримка з боку держави та міжнародних партнерів є необхідною для забезпечення умов, що сприятимуть цим процесам.

Таблиця 1

Облік активів підприємства: проблеми та шляхи вдосконалення

№	Проблеми обліку активів	Шляхи вдосконалення
1	Недостатня відповідність національних стандартів міжнародним	Адаптація національних стандартів до міжнародних вимог, підвищення рівня гармонізації облікових норм із європейськими стандартами
2	Недостатня прозорість та точність обліку активів	Впровадження сучасних інформаційних систем для автоматизації обліку активів та забезпечення їхньої прозорості
3	Відсутність належного контролю за знеціненням активів	Впровадження регулярного моніторингу знецінення активів та розробка чітких методик для їх оцінки
4	Низький рівень кваліфікації бухгалтерського персоналу	Підвищення кваліфікації бухгалтерського персоналу через навчальні програми та сертифікацію, відповідно до міжнародних стандартів
5	Неповна інвентаризація та відсутність регулярних перевірок	Впровадження регулярної інвентаризації активів та вдосконалення методик внутрішнього контролю
6	Проблеми з обліком нематеріальних активів	Розробка чітких методик оцінки та обліку нематеріальних активів, відповідно до міжнародних стандартів

Джерело: Створено автором на основі джерела [3]

Ця таблиця демонструє основні проблеми та пропонує відповідні шляхи вдосконалення обліку активів на підприємствах в умовах євроінтеграції.

Аудит активів підприємства в умовах євроінтеграції стає все більш актуальним питанням, оскільки інтеграція України до Європейського Союзу вимагає підвищення якості аудиторських процедур та відповідності міжнародним стандартам. Це зумовлено необхідністю забезпечення прозорості фінансової звітності, що є ключовою вимогою для успішного функціонування на європейських ринках.

Важливою складовою аудиту активів є відповідність міжнародним стандартам, зокрема Міжнародним

стандартам аудиту (МСА) [7]. Українські підприємства, які прагнуть успішно інтегруватися в європейське бізнес-середовище, повинні відповідати цим стандартам. Це вимагає від аудиторських фірм оновлення методик проведення аудиту та підвищення кваліфікації персоналу. Дотримання міжнародних стандартів дозволяє забезпечити надійність та достовірність фінансової звітності, що є критичним для залучення інвесторів та партнерів з ЄС.

Складність оцінки активів у процесі аудиту залишається однією з найбільших проблем, особливо в контексті євроінтеграції. Оцінка активів, як матеріальних, так і нематеріальних, вимагає застосування

міжнародних методик, що потребує оновлення професійних знань та навичок аудиторів. Недостатня оцінка або неправильна класифікація активів може призвести до недостовірності фінансової звітності, що негативно вплине на довіру до підприємства з боку інвесторів та партнерів.

В умовах євроінтеграції важливим фактором стає впровадження сучасних інформаційних систем, які дозволяють автоматизувати процеси аудиту та забезпечити точність і оперативність обробки даних. Цифровізація аудиторських процедур є необхідною умовою для ефективного аудиту активів, оскільки вона знижує ризики помилок та підвищує ефективність контролю за активами.

Багато українських підприємств стикаються з недостатнім рівнем внутрішнього контролю, що ускладнює проведення якісного аудиту. Підприємства повинні приділяти більше уваги розробці та впровадженню систем внутрішнього контролю, які б відповідали міжнародним вимогам. Це дозволить забезпечити кращий контроль за активами та підвищити якість фінансової звітності [5].

Для підвищення ефективності аудиту активів в умовах євроінтеграції необхідно здійснити низку заходів. Перш за все, важливо забезпечити постійне навчання та підвищення кваліфікації аудиторів, щоб вони мали змогу застосовувати міжнародні стандарти та методики. Також слід активно впроваджувати сучасні інформаційні технології в процес аудиту, що дозволить підвищити його ефективність та знизити ризики помилок. Особливу увагу потрібно приділяти вдосконаленню внутрішніх систем контролю на підприємствах, що

забезпечить більш точний і надійний аудит активів. Крім того, необхідно посилювати відповідальність за порушення аудиторських стандартів, щоб забезпечити відповідність міжнародним вимогам та підвищити довіру до фінансової звітності українських підприємств. Таким чином, аудит активів підприємства в умовах євроінтеграції відіграє важливу роль у забезпеченні їхньої прозорості та надійності, що є необхідним для успішного функціонування на європейських ринках. Вдосконалення аудиторських процедур та адаптація до міжнародних стандартів є ключовими факторами для підвищення конкурентоспроможності українських підприємств.

Приклад впровадження системи обліку та аудиту активів на конкретному підприємстві можна розглянути на основі досвіду великого українського підприємства, яке успішно інтегрувало міжнародні стандарти фінансової звітності та аудиту в свою діяльність в умовах євроінтеграції.

Підприємство, що спеціалізується на виробництві промислового обладнання, зіткнулося з необхідністю модернізації своєї системи обліку та аудиту активів у зв'язку з розширенням співпраці з європейськими партнерами. Вимоги до прозорості та достовірності фінансової звітності з боку іноземних інвесторів та банківських установ спонукали підприємство до впровадження міжнародних стандартів обліку та аудиту (МСФЗ та МСА) [7].

Першим кроком було проведення комплексного аудиту наявної системи обліку активів. Було виявлено низку недоліків, зокрема недостатню точність оцінки матеріальних та нематеріальних активів, відсутність регулярного

моніторингу знецінення активів та слабку інтеграцію інформаційних систем обліку з аудиторськими процедурами. На основі результатів аудиту керівництво підприємства ухвалило рішення про впровадження нової системи обліку та аудиту, що відповідає міжнародним стандартам.

Впровадження почалося з оновлення облікової політики підприємства, яка була приведена у відповідність до МСФЗ. Особливу увагу приділено обліку основних засобів та нематеріальних активів. Було запроваджено нові методики оцінки та амортизації, що враховують міжнародні підходи до знецінення активів. Для підвищення ефективності обліку та аудиту активів підприємство також інвестувало в сучасні інформаційні системи, що дозволяють автоматизувати процеси обліку. Нове програмне забезпечення забезпечило інтеграцію даних про активи з іншими управлінськими системами, що дозволило поліпшити точність і своєчасність фінансової звітності. Крім того, впроваджено системи моніторингу та звітності, які дозволяють проводити регулярний контроль за станом активів та їхньою оцінкою. Значну увагу було

приділено підвищенню кваліфікації бухгалтерського та аудиторського персоналу. Організовано навчальні курси та сертифікаційні програми, які дозволили співробітникам опанувати нові методики обліку та аудиту відповідно до міжнародних стандартів.

Після впровадження нової системи обліку та аудиту активів підприємство значно підвищило прозорість та надійність своєї фінансової звітності. Це дозволило залучити додаткові інвестиції з боку європейських партнерів та отримати вигідні умови фінансування від міжнародних банків. Крім того, підприємство змогло оптимізувати управління своїми активами, що сприяло зниженню витрат на їх утримання та підвищенню загальної ефективності виробництва. Важливим результатом стало також підвищення рівня довіри до підприємства з боку зовнішніх аудиторів та регуляторних органів. Успішне проходження міжнародних аудитів підтвердило відповідність нової системи обліку та аудиту активів європейським стандартам, що забезпечило підприємству конкурентні переваги на європейському ринку.

Рис. 1 Процес вдосконалення обліку та аудиту активів в умовах євроінтеграції
Джерело: Створено автором на основі джерела [3]

Опис схеми "Процес вдосконалення обліку та аудиту активів в умовах євроінтеграції":

1. Оцінка поточного стану обліку та аудиту: Перший крок включає аналіз наявної системи обліку та аудиту активів на підприємстві. Це дає змогу зрозуміти, які процеси потребують вдосконалення, які інструменти використовуються, та які проблеми виникають у повсякденній діяльності.

2. Визначення недоліків та проблем: Після оцінки поточного стану визначаються основні недоліки та проблеми в системі обліку та аудиту. Це можуть бути як технічні, так і організаційні аспекти, що потребують виправлення.

3. Розробка стратегії вдосконалення: На основі виявлених проблем розробляється стратегія вдосконалення. Вона включає конкретні заходи та дії, які слід впровадити для поліпшення процесів обліку та аудиту.

4. Впровадження нових облікових стандартів: Наступним кроком є впровадження нових облікових стандартів, які відповідають міжнародним вимогам. Це може включати як технічні оновлення, так і зміни в методології обліку.

5. Підвищення кваліфікації персоналу: Важливою частиною процесу вдосконалення є навчання та підвищення кваліфікації персоналу, щоб вони могли ефективно використовувати нові стандарти та інструменти.

6. Оцінка результатів та коригування: Завершальним етапом є оцінка результатів впроваджених змін та коригування процесів у разі потреби. Це дозволяє забезпечити стабільність та ефективність нової системи обліку та аудиту.

Цей процес є циклічним, що дозволяє

постійно вдосконалювати систему обліку та аудиту в умовах мінливого бізнес-середовища та нових вимог євроінтеграції.

Висновки. Отже, аналізуючи усе вищесказане, можна зробити висновки про те, що сучасний стан обліку та аудиту активів вітчизняних підприємств характеризується низкою проблем, які зумовлюють необхідність їх вирішення задля забезпечення ефективного управління активами та адаптації облікової практики до вимог євроінтеграційних процесів. Насамперед це невідповідність національних стандартів бухгалтерського обліку міжнародним, що призводить до несумісності звітної інформації та ускладнює інтеграцію вітчизняних підприємств у європейський економічний простір. Окрім того, існують проблеми в методиці оцінки та визнання активів, недосконалість нормативно-правового регулювання обліково-аудиторських процедур, а також недостатність впровадження сучасних інформаційних технологій в обліково-аналітичну діяльність.

У зв'язку з цим, пріоритетними напрямками вдосконалення обліку та аудиту активів на вітчизняних підприємствах визначено гармонізацію національних стандартів з МСФЗ, приведення методики оцінки та визнання активів у відповідність до міжнародних вимог, вдосконалення нормативно-правового забезпечення, а також упровадження новітніх інформаційних технологій в облікові процеси. Реалізація зазначених заходів сприятиме підвищенню ефективності управління активами підприємств, забезпеченню достовірності облікової інформації та розширенню можливостей її використання в контексті інтеграції України до європейського економічного простору.

Список використаної літератури

1. Липко Н. М. Проблема дисконтування в українській практиці підготовки та презентування фінансової звітності в умовах переходу на міжнародні стандарти фінансової звітності. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2023. № 18. С. 224–230. URL: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.18.25>
2. Панченко Г. В. Державне регулювання впровадження білінгвального навчання в Україні в умовах євроінтеграції. *Збірник наукових праць Донецького державного університету управління. Серія "Державне управління"*. 2015. Т. 16, вип. 297. С. 144–50.
3. Попович М. П. Сучасні проблеми та шляхи вдосконалення бухгалтерського обліку витрат підприємства. *Міжнародне економічне співробітництво: аналіз стану, реальності і проблеми*. 2024. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-363-0-36>
4. Пшик Б. І. Безготівкові розрахунки населення в умовах розвитку цифрової економіки: сучасні виклики в Україні. *Efektivna ekonomika*. 2023. № 9. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2023.9.1>
5. Сімутіна Я. В. Сучасні виклики трудового права України в контексті євроінтеграції. *Альманах права*. 2016. Вип. 7. С. 375–379.
6. Тильчик О. В., Тильчик В. В., Довга М. О. Правові засади розвитку інклюзивної освіти в Україні в умовах євроінтеграції. *Знання європейського права*. 2021. № 3. С. 125–130. URL: <https://doi.org/10.32837/chern.v0i3.112>
7. Чернікова І. Б., Кузнецова С. О., Кирильєва Л. О. Міжнародні стандарти фінансової звітності у світовому інтеграційному процесі: thesis. 2019. URL: <http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/44227>
8. Чечель А., Згара І. Сучасні виклики державної аграрної політики України в умовах євроінтеграції. *Публічне управління: концепції, парадигма, розвиток, удосконалення*. 2024. № 7. С. 143–152. URL: <https://doi.org/10.31470/2786-6246-2024-7-143-152>